

Franckesche Stiftungen zu Halle

**Rectore Magnificentissimo, Serenissimo Regio Principe, Ac
Domino, Dn. Friderico Avgvsto, Elector. Saxon. Herede, Ac
Reliqva De Vita Iacobi Boehmii, ...**

**Calo, Johann Adam
Moehring, Anton Günther**

Vitembergae, 1707

VD18 90815599

Caput III. De Dogmatibus Iacobi Boehmii.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-199853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-199853)

*figste corrigiret, und in Beyfügung etlicher Clauium, so vor-
hin noch nie gedruckt, nebst einem zweyfachen Register
den Liebhabern Göttlicher, und natürlicher Weisheit zum
besten an Tag gegeben, zu Amsterdam Anno 1682.*

CAPVT III.
DE
DOGMATIBVS IACOBI
BOEHMII.

I.

A libris ad praecipuas, quae scriptis continen-
tur, sententias accessum facio, quas non confutare, sed
ut rerum gestarum scriptor paucis enarrare studebo.
Nolo autem istas oppugnare, propterea, quod partim
illud negotium ad forum Theologicum spectet, partim
etiam, quod ab (a) aliis iam dudum ad lydium lapidem
ea examinata, firmioribus pariter atque argumentis
uellicata fuisse sciam.

(a) *Omnes huc pertinent, tum, qui ex instituto Boehmii refuta-
runt, tum, qui sparsim contra ipsum scripserunt. In numero pri-
orum primi habentur Georgius Richterius, et Balthasar Tilke,
nobili genere natus, quos uiuo Boehmio Boehmii aduersarios li-
quet. Nam in operibus Boehmii et sit mentio libelli Richteri,
cuius haec est inscriptio: Iudicium Gregorii Richteri, Goer-
litii Ministri Ecclesiae patriae Primarii de fanaticis futo-
ris Enthusiastici libris, quorum tituli sunt: (1.) Morgen-
Roethe in Aufgange, (2.) der Weg zu Christo, (3.) uon der
wahren Bussē ad auertendas sinistras de ministerio Goer-
litienſi suspiciones, et Apologiae Boehmii contra Tilkiū. Ce-
terum libellus Richteri excusus fuit Goerlitii, Anno 1624. Anno
quadragesimo tertio seculi sexti publicauit David Gilbertus Ad-
monitionem contra Scripta Boehmiana: cui cum Io. Theodorus
a Tschefsch, nobili genere oriundus defensionem Boehmii opponeret,*

anno proximo David Gilbertus Apologiam edidit in lucem. Huius Tschesebio, Antagnossus Gerardus, religioni Pontificiae addictus, scriptum Latinum opposuit, cui titulus: Ne sutor ultra crepidam. De quibus rebus lege Calouium Anti-Boehmio, p. 119. Gilbertum Voetium P. II. Politicæ Eccles. Tract. 1. C. 1. p. 218. Timotheum Daniele Colbergium, Parte I. Hermes. Plat. Christianismo C. VIII. p. 327. Aug. Pfeifferum Antichiliasmo C. II. p. 65. Anno septuagesimo nono publicauit Tobias Wagnerus, Primarius Academiae Tübingensis Theologus, Propempticum Iudicium de scriptis Iacobi Boehmii. Ante hunc anno scilicet septuagesimo sexto scripsit Stadae Ioannes Fabricius eine Wiederlegung Iacob Boehmens. Quibus adiungi debent Ioannes Müllerus, in tractatu, quem inscripsit: der Fanatische Acheist aus des Ertz-Enthusiasten Iacob Boehmens Schrifften, Erasmus Francisci im gegen Strahl der Morgen Rösche, in Heterodoxia Boehmiana, et in Zerbrechung der Spott und Laester Pfeile Levi und Simei, aduersus personatum M. Iob. Matthæum, Abraamus Calouius in Anti Boehmio, Io. Christophorus Holtzhusius partim in Anmerckung über Iacob Boehmens Auroram, partim in Capistrato Boehmicolarum Rabula, Timotheus Daniel Colbergius Parte II. Plat. Hermet. Christianismi, Abraamus Hinkelmannus in Detectione fundamenti Boehmiani, Io. Frikius in der gründlichen Untersuchung Iacob Boehmens vornehmster Irrthümer. Qui sparsim Boehmium confutauerunt inter quam plurimos nominandus est Ioannes Olearius in Synopsi Errorum Fanaticorum, Samuel Sebelgugius in Synopsi Controuersiarum, sub pietatis Prætextu motarum, Magnificus Dominus Georgius Neumannus in Synopsi Errorum Fanaticorum, quos Tremuli moderni fouent, Georg. Christ. Eilmarius in gülden Kleinod Evangelischer Kirchen.

II.

Primum non minus, ac ipsi Apostoli ad immediatam illuminationem aequæ, ac inspirationem (a) prouocat.

(a) In Theosophischen Send-Briefen, Epistola ad Carolum ab Endern data §. 10. p. 9. Epist. X. ad Abraamum a Sommerfeld, et Falckenheim §. 17. p. 52. Libr. de Signatura rerum C. IX. §. 60 p. 101. Aurora C. VII. §. 11. p. 46. Apologia contra Tilkiu §. 301 p. 218

uocat. Hinc auctoritatem Scripturae Sacrae, cum cetero Fanaticorum grege, quam maxime suggillat. Eam enim clamat (b) erroneam, (c) imperfectam, (d) obscuram: immo etiam (e) literam mortuam, cuius in homine conuertendo nulla sit uis, atque potentia.

[b] *Aurora* C. XIII. §. 8. p. 137. C. XIX. §. 79. 80. p. 243. C. XX. §. 2. p. 249. C. XXVI. §. 117. p. 356. C. XXVII. §. 138. p. 360. [c] *Libr. de tribus principiis* C. II. §. 16. p. 73. [d] *Libr. de tribus principiis* C. XVII. §. 103. p. 232. (e) *Libr. de triplici uita* C. XVI. §. 23. p. 277.

III.

De Deo quam absurde, tam impie loquitur. Ipsum (a) uocat aeternum nihil, et silentium aeternum: ipsi, tanquam ex certis fontibus (b) generato, corpoream essentiam (c) adscribit, atque Trinitatem personarum in unitate ipsius diuinae essentiae (d) inficiatur.

(a) *Libr. de signatura rerum* C. VI. §. 8. p. 44. *L. de terrestri, et coelesti Mysterio* Text. 1. §. 1. p. 1. *L. de praedestinatione* C. 1. §. 3. p. 5. *Mysterio Magno* C. 1. §. 2. p. 7. *Apologia contra Striebelium* §. 98. p. 56. 57. et §. 145. p. 65. *L. de uita triplici* C. 1. §. 36. p. 13. (b) *Aurora* C. VI. §. 3. p. 41. C. XXIII. §. 16. p. 301. (c) *Aurora* C. V. §. II. p. 34. (d) *Mysterio Magno* C. VII. §. 5. p. 34.

IV.

Christi, et Spiritus Sancti diuinitatem (a) impugnat. Mysterium incarnationis ex arte chymica demonstrare (b) contendit. Christum carnem suam e coelo

(a) *Lege de hoc Io. Friskum filio alligato* C. VI. §. 7. p. 418. C. VII. §. 2. p. 489. (b) *L. de signatura rerum* C. VII. §. 26. p. 57. *de incarnatione Iesu Christi* §. IX. §. 14. p. 66. C. XII. §. 18. *L. de tribus principiis* C. XIII. §. 40. p. 255. C. XXII. §. 45. p. 346. §. 81. p. 354.

coelo attulisse (c) narrat. Ipsum Seruatorem mundi minus agnoscit, sed totum ipsius meritum reicit, ac unumquemque in sua religione saluari posse (d) profitetur.

(c) *Mysterio Magno C. X. §. 57. p. 59. L. de tribus principiis C. XII. §. 4. p. 256. [d] Aurora C. XXII. §. 52. p. 290. L. de triplici uita C. XI. §. 82. p. 200. Apologia contra Balthasarem Tilkium §. 405. p. 233. Mysterio Magno C. XL. §. 77. sqq. p. 360.*

V.

Deum eiusmodi rerum conditorem credit, qui ex sua (a) essentia una cum malis (b) angelis omnes creaturas (c) aeternas creauerit, in quibus omnibus creaturis tres (d) reperiantur mundi: unus igneus et tenebricosus; alter lucidus; tertius elementaris.

[a] *L. de tribus principiis C. I. §. 3. p. II. Aurora C. IV. §. 28. 30 p. 31. Tractatu von Goettlicher Beschauligkeit C. III. §. 13. p. 187. (b) Aurora C. XV. §. 72. p. 188. (c) Aurora C. XIII. §. 108. p. 152. In Quaestione decima nona de anima §. 7. p. 98. [d] *L. de regeneratione C. II. §. 3. 4. 5. 6. 7. 8. p. 116. 117. Epistola 12. ad Casparum Lindnerum p. 75.**

VI.

Angelis, ante mundum conditum, ex patre secundum ipsius hypothesin (a) factis, corpus atque membra (b) attribuit, eosdemque in tres classes secundum ordinem SS. Trinitatis (c) dispescit, quorum uni praesit Michael in magnitudine Dei Patris; alteri lucifer in pulchritudine Filii Dei; tertio Vriel in lumine Spiritus Sancti.

(a) *Aurora C. III. p. 18. §. 18. (b) Aurora C. VIII. §. 2. p. 54. C. VI. §. 12. p. 42. (c) Aurora C. VII. §. 4. p. 45. C. XII. §. 86. p. 129. §. 94. p. 130.*

VII.

Diabolum esse partem Deitatis, e natura et essentia Dei patris (a) productam sine ulla animi haesitatione asseuerat.

(a) *Aurora C. XIV. §. 91. p. 173. 1. Apologia contra Balthasarem Tilkium §. 521. p. 249.*

VIII.

Animam humanam pro ipsa essentia diuina (a) uendit

[a] *Quaestione de anima §. 278. p. 56.*

uendit

uendit, atque hominem ante lapsum fuisse (b) hermaphroditum, corpusque angelicum (c) habuisse, comminiscitur.

(b) *Tractatu de tribus principiis* C. XII. §. 38. p. 129. item p. 138. §. 61. *Mysterio Magno* C. XVII. §. 2. p. 104. *Aurora* C. XVII. §. 18. p. 209.

IX.

Imaginem Dei, ad quam primi parentes conditi fuerunt, (a) describit per quandam conformitatem cum tribus istis principiis: igneo, lucido, et elementari, in tribus hominis essentialibus partibus: anima, spiritu, ac corpore consistentibus: ita ut homo ante lapsum tam bonus, quam malus (b) fuerit.

(a) *Mysterio Magno* C. XVII. §. 17. 18. seqq. p. 99. *De regeneratione* C. II. §. 4. p. 116. *L. von Goettlicher Beschauligkeit* C. II. §. 3. *L. de sex punctis* C. VI. *Plura de hoc lege apud Colbergium Parte II. Plat. Hermet. Christianismi* C. III. §. 6. p. 162. 163. (b) *L. de regeneratione* C. III.

X.

Duo in Deo esse principia cum veteribus haeticis MANICHAEIS, aliisque (a) asserit: bonum alterum, unde oriantur bona; et malum alterum, ex quo mala. Ex quo consequitur, ipsum statuisse Deum auctorem peccati.

(a) *Theosoph. Quaest. q. 14.* §. 4. p. 48. *L. de tribus principiis* C. IX. §. 39. p. 89. *Mysterio Magno* C. XIX. §. 24. p. 41.

XI.

Iustitiam Christi nobis imputatam (a) ridet, dicitque dari inhabitantem, et essentialem in nobismet ipsis. Quemuis enim pius hominem esse Deum, Christum, et Spiritum Sanctum (b) docet.

(a) *Theosoph. Send-Briefen Epist 20.* §. 7. p. 110. *L. de praedestinatione* C. X. §. 38. seqq. p. 157. (b) *Aurora* C. XXII. §. 46. p. 289. C. XXIII. §. 13. p. 300.

D

XII. In

XII.

Infantibus a piis parentibus procreatis, baptismum (a) denegat, baptismumque (b) diuidit in internum, et externum. Internum uocat Spiritus lauacrum: externum aquae lauacrum.

(a) *Quaestione 14. de anima §. 7. p. 83. De sex punctis C. IIX. p. 56. 57. 58. L. de baptismo C. IV. p. 43.*

XIII.

In sacra coena distribui tantum mumiam, siue spirituale Christi corpus, ac coeleste, et coelestem ipsius sanguinem, siue spirituales (a) somniat.

(a) *Lib. II. de sacra coena C. III. §. 2. p. 60.*

XIV.

Ministerium publicum iuxta, ac libros nostros Symbolicos contempnim (a) habet, inspirationes, motusque internos Spiritus Sancti expectari mandat. Potestatem denique (b) remittendi peccata sacerdotibus denegare non ueretur.

[a] *Vide Calouium in Anti-Bachmio p. 88. Parte II. de incarnatione Jesu Christi C. VII. §. 12. p. 149. [b] Libro de praedestinatione C. XIII. §. II. sqq.*

XV.

Porro in Academiis scholasque nostras miris modis (a) inuehitur, et gradus Academicos disputationesque de sacris argumentis (b) reprehendit.

[a] *L. de uita triplici C. XV. §. 7. p. 263. [b] Aurora C. XXII. §. 34. De triplici uita C. VII. §. 8. p. 116. C. XVI. §. 34. p. 282. 283. De praedestinatione C. XII. §. 64. p. 189.*

XVI.

Post mortem dari quoddam purgatorium (a) docet, sed distinctum tamen a purgatorio Pontificiorum.

XVII. De

(a) *Quaestione decima octaua de anima §. 14. p. 101. p. 116. §. 8. p. 117 §. 13-16. Theosophische Send-Briefe Ep. 22. §. 10. p. 117.*